B.Ed

Question Papers

Semester-1st

February, 2021

Scanned with CamScanner

PC-9104/N

L-28/2110

PHILOSOPHICAL PERSPECTIVE IN EDUCATION

Paper–I

Part–I

(Semester–I)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 70

Note : Attempt *two* questions each from Section A and B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION – A

I. Describe nature and scope of philosophy.

II. Explain main features of relationship between philosophy and education.

III. Define Idealism. Explain its aims and objectives in philosophy of education.

IV. Explain main features of Pragmatism. (2×10=20)

Scanned with CamScanner

SECTION – B

V. Discuss contribution of Guru Nanak Dev Ji to educational philosophy.

VI. Describe educational aims recommended by Education Commission (1964-66).

VII. Elaborate significance of modern values in education.

VIII. Explain the objectives and principles of educational philosophy by Rabindra Nath Tagore. (2×10=20)

SECTION – C

(Compulsory Question)

IX. Write short notes on the following :

(a) Meaning of Metaphysics.

(b) Nature of Philosophy.

(c) Scope of Education.

(d) Role of Philosophy to construct curriculum.

(e) Define Naturalism.

(f) Role of Teachers according to J. Krishnamurthy.

(g) Define Nayi Talim according to M.K. Gandhi.

(h) Educational structure according to National Policy of Education (NPE 1986).

(i) Erosion of Values.

(j) Define Realism.

(10×3=30)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ – A

I. ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਕਰਜ-ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

II. ਫਿਲਾਸਫੀ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

III. ਆਦਰਸ਼ਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਫਿਲਾਸਫ਼ੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

IV. ਯਥਾਰਥਵਾਦ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

(2×10=20)

ਭਾਗ – B

V. ਵਿਦਿਅਕ ਫਿਲਾਸਫੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

VI. ਸਿੱਖਿਆ ਕਮਿਸ਼ਨ (1964-66) ਦੁਆਰਾ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

VII. ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

VIII. ਰਵਿੰਦਰਾ ਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿੱਦਿਅਕ ਫਿਲਾਸਫ਼ੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (2×10=20)

ਭਾਗ-C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਦਿਉ :

(a) ਅਧਿਆਤਮਵਾਦ ਦੇ ਅਰਥ।

(b) ਫਿਲਾਸਫੀ ਦਾ ਸਰੂਪ।

(c) ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ।

(d) ਪਾਠ-ਕ੍ਰਮ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਫਿਲਾਸਫੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।

(e) ਪ੍ਰਕਿਰਤੀਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।

(f) ਜੇ. ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਮੂਰਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।

(g) ਐਮ.ਕੇ. ਗਾਂਧੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨਵੀਂ ਤਾਲੀਮ ਦੀ ਪ੍ਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।

(h) ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨੀਤੀ (NPE 1986) ਅਨੁਸਾਰ ਵਿੱਦਿਅਕ ਢਾਂਚਾ।

(i) ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਘਟਣਾ।

(j) ਯਥਾਰਥਵਾਦ (Realism) ਦੀ ਪ੍ਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।

(10×3=30)

PC–9105/N

L–28/2110

PSYCHOLOGICAL PERSPECTIVE IN EDUCATION–II

(Semester–I)

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 70

Note : Attempt *two* questions each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Discuss nature and importance of Educational Psychology.

II. Explain principles of Growth and Development.

III. Describe characteristics of emotional and social development in Adolescents.

IV. What are the roles of different cultures in development of Adolescents? (10×2=20)

SECTION—B

V. Explain inter and intra individual differences.

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

VI. Discuss Gardner's Theory of Intelligence.

VII. Describe process and factors effecting learning of an individual.

VIII. Discuss the educational implications of Motivation.

(10×2=20)

SECTION—C

(Compulsory Question)

IX. Write short notes on the following :

1. Concept of Education Psychology.
2. Influence of Heredity on growth and development of a child.
3. Problems of Indian adolescents.
4. Role of community in development of Adolescents.
5. Impact of Mass Media in development of Adolescents.
6. Limitations of Intelligence Test.
7. Define Individual Differences.
8. Uses of Intelligence Test.
9. Special needs of slow learners.
10. Identification of gifted students.

(10×3=30)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਵਿਦਿਅਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਸਰੂਪ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

II. ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

III. ਗਭਰੇਟਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵਾਤਮਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

IV. ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਭਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ?

(10×2=20)

ਭਾਗ—B

V. ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

VI. ਗਾਰਡਨਰ ਦੇ ਬੁੱਧੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

VII. ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

Scanned with CamScanner

VIII. ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਅਨੁਰਚਨਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। (10×2=20)

ਭਾਗ—C

(ਲਚਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਵਿਦਿਅਕ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ।
2. ਇਕ ਬੱਚੇ ਦੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।
3. ਭਾਰਤੀ ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ।
4. ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਸਮੁਦਾਇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।
5. ਗਭਰੇਟਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਜਨ-ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ।
6. ਬੁੱਧੀ ਟੈਸਟ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ।
7. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵਖਰੇਵਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
8. ਬੁੱਧੀ ਟੈਸਟ ਦੇ ਫਾਇਦੇ।
9. ਸੁਸਤ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ।
10. ਗੁਣਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ। (10×3=30)

PC–9106/N

L–28/2110

TEACHING LEARNING PROCESS–III

Time : Three Hours] [Maximum Marks : 70

Note : Attempt *two* questions each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 10 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. "Teaching is not everybody's cup of tea." In light of this statement, discuss the nature of teaching in detail. 10

II. Write an essay on constructivism as a new theory of learning. 10

III. What is thematic planning? Discuss its characteristics and various sources. 4+6

IV. What are the differences between aims and objectives? Discuss taxonomy of objectives given by Bloom for preparing plans for teaching. 3+7

SECTION—B

V. What do you mean by teaching styles? Discuss implications of different teaching styles in class room teaching. 3+7

VI. What is the need for organizing learning environment? Describe the characteristics of learning environment.

4+6

VII. What do you mean by teaching concepts through discovery? Discuss the characteristics, merits and demerits of this model.

2+3+3+2

VIII. What is personalize learning? Discuss its merits and demerits.

4+6

SECTION—C

(Compulsory Question)

IX. Write short notes on the following :

1. Exposition model
2. Any three maxims of teaching.
3. Any three principles of teaching.

4. Characteristics of auditory learners.
5. Behaviourism.
6. Characteristics of diverse classroom.
7. Advantages of flexible planning.
8. Process of learning.
9. Cognitivism.
10. Concept of planning spaces for learning. 10×3=30

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 10 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. "ਅਧਿਆਪਨ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਚਾਹ ਦਾ ਪਿਆਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।" ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ, ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। 10

II. ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਵੇਂ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਸਾਰੂਵਾਦ (Constructivism) ਉੱਤੇ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। 10

III. ਥੀਮੈਟਿਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰੋ। 4+6

IV. ਮਨੋਰਥ (Objectives) ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ (Aims) ਵਿਚਕਾਰ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ? ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਪਾਠ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਬਲੂਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਹਾਰਿਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਟੈਕਸੋਨੋਮੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 3+7

ਭਾਗ—B

V. ਅਧਿਆਪਨ ਸ਼ੈਲੀ (Teaching styles) ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਜਮਾਤ ਅਧਿਆਪਨ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਧਿਆਪਨ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। 3+7

VI. ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ (Learning environment) ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ। 4+6

VII. ਖੋਜ ਦੁਆਰਾ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਇਸ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਔਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 2+3+3+2

VIII. ਨਿਜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਔਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 4+6

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

IX. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਐਕਸਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਮਾਡਲ।
2. ਕੋਈ ਵੀ ਤਿੰਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਸੂਤਰ।
3. ਕੋਈ ਵੀ ਤਿੰਨ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ।
4. ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਸਿਖਿਆਰਥੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।
5. ਵਿਵਹਾਰਵਾਦ।

6. ਬਹੁਭਾਂਤੀ ਜਮਾਤ-ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।

7. ਲਚਕਦਾਰ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੇ ਫਾਇਦੇ।

8. ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ।

9. ਗਿਆਨਵਾਦੀਤਾ।

10. ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਥਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਧਾਰਣਾ।

10×3=30

PC-9107/N

L-28/2110

TEACHING OF ENGLISH

(Pedagogy of a School Subject)

(Part–I)

Paper–IV & V (i)

Time : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Section A and B and the entire Section C.

SECTION – A

I. "The conditions under which English is taught in our Schools is most hopeless and rotten". Discuss the above statement and suggest remedies to improve it.

II. Explain Structural and Situational Approaches for learning of a language in detail with suitable examples. (10)

SECTION – B

III. Discuss various methods to teach reading to the beginners.

IV. What is grammar? What methods would you use to teach grammar to high school students? Explain with examples. (10)

SECTION – C

V. (i) Language is Arbitrary.

(ii) Descriptive or Functional grammar.

(iii) Silent and loud reading.

(iv) Skills of learning language.

(v) Difference between home language and school language. (5×3=15)

PC–9108/N

L–28/2110

TEACHING OF PUNJABI

(ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਅਧਿਆਪਨ)

[Paper–IV & V (ii)]

(Semester–I)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਲਿਖੋ।

ਜਾਂ

II. ਅਜੋਕੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ।

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—B

III. ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚ ਸੁਣਨ ਤੇ ਸਮਝਣ ਦੇ ਅਰਥ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮਹੱਤਵ ਸਬੰਧੀ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ।

ਜਾਂ

IV. ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
2. ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਚਾਨਣਾ ਪਾਓ।
3. ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ।
4. ਵਾਚਨ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਤੇ ਢੰਗਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
5. ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਾਂ ਦੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਸਬੰਧੀ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।

PC-9109/N

L-28/2110

TEACHING OF HINDI

Paper–IV and V

Opt.–(iii)

Semester–I

Time : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

नोट : प्रश्न पत्र तीन भागों में विभाजित है। भाग क और ख से एक-एक प्रश्न करना अनिवार्य है। भाग ग के सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

भाग - क

I. हिन्दी भाषा के विकास पर प्रकाश डालते हुए भाषा के सामाजिक महत्त्व को रेखांकित करें।

II. हिन्दी भाषा का शिक्षा-माध्यम के रूप में प्रयोग पर आलोचनात्मक टिप्पणी करें। (1×10=10)

भाग - ख

III. हिन्दी भाषा की संविधानिक स्थिति धारा 343 से 351 तक का विस्तारपूर्वक वर्णन करें।

Scanned with CamScanner

IV. राष्ट्रीय शिक्षा नीति, 1986 एवं पी.ओ.ए. 1992 पर प्रकाश डालें। (1×10=10)

भाग - ग

V. सभी प्रश्न अनिवार्य हैं :

(i) शिक्षा में भाषा की भूमिका पर विचार करें।

(ii) कोठारी कमीशन 1964-66 का परिचय दें।

(iii) भाषा शिक्षण की प्रत्यक्ष प्रणाली पर प्रकाश डालें।

(iv) शिक्षण को प्रभावी बनाने में भाषा की भूमिका पर विचार करें।

(v) हिन्दी भाषा के राष्ट्रीय रूप पर प्रकाश डालें। (5×3=15)

PC–9112/N

L–28/2110

TEACHING OF SCIENCE

[Paper–IV & V (vi)]

(Semester–I)

Time : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. What is Bloom's taxonomy of educational objectives? Discuss in detail. 10

II. What is Science curriculum? Discuss the various approaches to Science curriculum construction. 10

SECTION—B

III. Give a critical analysis of NCERT Science text book. 10

IV. What are learning experiences? Explain the Edger Dale's Cone of experiences. 10

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Importance and value of Science
2. Objectives of teaching Science at secondary stage
3. Principles of Science curriculum construction
4. Importance of Science text book
5. Integrating ICT in Science teaching. 5×3=15

PUNJABI VERSION

ਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

ਬਲੂਮ ਦੇ ਵਿਦਿਅਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹਨ? ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

II. ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਕੀ ਹੈ? ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ—B

III. NCERT ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਇਕ ਆਲੋਚਨਾਤਮਿਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ। 10

IV. ਸਿੱਖਣ ਤਜਰਬੇ ਕੀ ਹਨ? ਐਡਗਰ ਡੇਲ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦੇ ਕੋਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਲ।
2. ਸੈਕੰਡਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼।
3. ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ।
4. ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।
5. ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਿਚ ICT ਦਾ ਏਕੀਕਰਨ ਕਰਨਾ।

5×3=15

PC–9115/N

L–28/2110

TEACHING OF MATHEMATICS

[Paper–IV & V (ix)]

(Semester–I)

ne : 1½ Hours] [Maximum Marks : 35

te : Attempt *one* question each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

What are the primary values of teaching Mathematics at the school stage? Explain with the help of example.

I. Describe in brief the life history and contribution of Bhaskaracharya to the Mathematical world.

SECTION—B

II. What are instructional objectives? Explain Bloom's taxonomy of instructional objectives at cognitive domain.

Scanned with CamScanner

IV. What do you mean by Pedagogical Analysis? How will you carry out Pedagogical Analysis of the topic "Quadratic Equation" in terms of identification of concepts, objective, activities and experiment ; and evaluation technique?

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write brief answer :

1. Need and significance of present day Number system.
2. Define Axioms and postulates with the help of example.
3. What is the difference between Aims and Objectives?
4. Needs of writing instructional objectives in behavioural terms.
5. Define Mathematics and classify its nature.

PUNJABI VERSION

: ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

ਸਕੂਲ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗਣਿਤ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਮਹੱਤਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਗਣਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਭਾਸਕਰ ਅਚਾਰਯ ਦੇ ਜੀਵਨ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

ਸਿਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ? ਬੌਧਿਕ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਸਿਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਲੂਮ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਅਧਿਆਪਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਉਦੇਸ਼, ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗ; ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਤੁਸੀਂ "ਚਤੁਰਭੁਜ ਸਮੀਕਰਨ' ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋਗੇ?

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅੰਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ।

2. ਉਦਾਹਰਣ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸਿਧ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

3. ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਵਾਂ ਵਿਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?

4. ਵਿਵਹਾਰਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਿਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖਣ ਦੀ ਲੋੜ।

5. ਗਣਿਤ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਰੂਪ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ।

PC–9116/N

L–28/2110

TEACHING OF COMPUTER SCIENCE

[Paper–IV & V (x)]

(Semester–I)

'ime : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

'ote : Attempt *one* question each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

. What are instructional objectives? Explain Bloom's taxonomy of instructional objectives at cognitive domain.

[I. Explain the term Curriculum. Discuss in detail the steps to be followed in the construction of curriculum.

SECTION—B

III. Describe the importance of a good text book in Computer Science.

IV. Explain the role of Computer Science teacher in teaching learning process.

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Define Computer Science and its nature.
2. Objectives of teaching Computer Science at secondary stage.
3. Integration of computer education with other subject.
4. Types of Computer Science text book.
5. Qualification and professional growth of Computer Science teacher.

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਰੋ। ਜਿਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

ਸਿੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ? ਬੈਂਜਾਮਿਨ ਬਲੂਮ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਸਫਲ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿਚ ਅਪਣਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੜਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

III. ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਵਿਚ ਚੰਗੀ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

IV. ਅਧਿਆਪਨ-ਸਿੱਖਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਕੰਪਿਊਟਰ ਸਾਇੰਸ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

खण्ड–ख

[illegible]

PC–9117/N

TEACHING OF COMMERCE

[illegible]

(Semester–II)

[illegible]

SECTION—A

Discuss the objectives and scope of Commerce.

Elaborate upon the role and qualities of a Commerce teacher.

SECTION—B

What is Commerce [illegible]? Explain their types and [illegible].

IV. What are teaching aids? Explain the different types of teaching aids with suitable examples. 10

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Professional growth of Commerce teachers.
2. Relationship of Commerce with other subjects.
3. Selection of Commerce text-book.
4. Principles of selection of teaching aids.
5. Worksheets in Commerce. 5×3=15

PUNJABI VERSION

: ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

ਕਮਰਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 10

ਇਕ ਕਮਰਸ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ—B

I. ਕਮਰਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਕੀ ਹੈ? ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

V. ਅਧਿਆਪਨ ਸਹਾਇਕ ਸਮਗਰੀ ਕੀ ਹੈ? ਅਧਿਆਪਨ ਸਹਾਇਕ ਸਮਗਰੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀ ਢੁਕਵੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਕਮਰਸ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵਿਕਾਸ।
2. ਕਮਰਸ ਦਾ ਦੂਸਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ।
3. ਕਮਰਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ ਚੋਣ।
4. ਅਧਿਆਪਨ ਸਹਾਇਕ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ।
5. ਕਮਰਸ ਵਿਚ ਵਰਕਸ਼ੀਟਾਂ। 5×3=15

PC–9118/N

L–28/2110

TEACHING OF SOCIAL STUDIES

[Paper–IV & V (xii)]

(Semester–I)

me : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

ote : Attempt *one* question each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

. Explain concept of Social Studies and its scope.

OR

II. Describe coordination and correlational curriculum approaches to teaching of Social Studies. 10

SECTION—B

III. Explain need and importance of Social Studies room.

Scanned with CamScanner

OR

IV. Describe qualities and role of Social Studies teacher. 10

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Significance of Social Studies as a core subject.
2. Concept of instructional planning.
3. Any three qualities of Social Studies text-books.
4. Importance of interactive board as audio-visual aid.
5. Importance of graphs and globe. 5×3=15

PUNJABI VERSION

: ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਤਾਲ-ਮੇਲ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧਕ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ—B

II. ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ ਕਮਰੇ ਦੀ ਲੋੜ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

IV. ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।

2. ਸਿਖਿਆ ਸਬੰਧੀ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ।

3. ਸਮਾਜਿਕ ਅਧਿਅਨ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਗੁਣ।

4. ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਸਹਾਇਕ ਸਮਗਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬੋਰਡ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।

5. ਗ੍ਰਾਫਾਂ ਅਤੇ ਗਲੋਬ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ। 5×3=15

Total Pages : 4

PC–9119/N

L–28/2110

TEACHING OF ECONOMICS

[Paper–IV & V (xiii)]

(Semester–I)

ne : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

ote : Attempt *one* question each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

. Explain objectives and scope of Economics.

OR

II. Describe topical and correlational approaches to curriculum design of Economics. 10

SECTION—B

III. Explain types and importance of Economics text-books.

[P. T. O.

OR

IV. Describe main qualities and role of Economics teacher. 10

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write brief answers :

1. Any five main points of curriculum design in Economics.
2. Importance of Economics club.
3. Main features to organize a field trip for data collection.
4. Role of trend analysis in economic growth.
5. Economics as integrated discipline. 5×3=15

PUNJABI VERSION

: ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ—B

I. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

IV. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। 10

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਕੋਈ ਪੰਜ ਮੁੱਖ ਪੁਆਇੰਟ ਦੱਸੋ।

2. ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਲੱਬ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।

3. ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਖੇਤਰੀ ਟਰਿਪ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।

4. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਰੁਝਾਣ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ।

5. ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਵਿਸ਼ਾ-ਖੇਤਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰ।

5×3=15

PC–9121/N

L–28/2110

TEACHING OF POLITICAL SCIENCE

[Paper–IV & V (xiv)]

(Semester–I)

ne : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

ıte : Attempt *one* question each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

Define Political Science. Discuss its Objectives and Importance.

I. What are the major Methods of teaching Political Science? Discuss any one method with special reference to its concept and characteristics.

SECTION—B

III. What do you mean by political Science Text Book? Write down the major qualities of a good Political Science Text Book.

[P. T. O.

IV. What do you understand by Audio-visual aids? How will you select and integrate Audio-visual aids for making teaching learning process effective?

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write brief answer :

1. Scope of Political Science.
2. Write down major Principles of Curriculum.
3. Importance of Political Science Text Book.
4. Write down the major qualities of a good Political Science Teacher.
5. Main Types of Audio-visual Aids.

PUNJABI VERSION

: ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

I. ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਧੀਆਂ ਕੀ ਹਨ? ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਇਕ ਵਿਧੀ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

III. ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਕ ਚੰਗੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣ ਲਿਖੋ।

IV. ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਸਹਾਇਕ ਸਮਗਰੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਅਧਿਆਪਨ-ਸਿੱਖਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਸਹਾਇਕ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਚੋਣ ਅਤੇ ਏਕੀਕਰਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰੋਗੇ?

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਕਾਰਜ-ਖੇਤਰ।

2. ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਲਿਖੋ।

3. ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।

4. ਇਕ ਚੰਗੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗੁਣ ਲਿਖੋ।

5. ਦੇਖਣ-ਸੁਣਨ ਸਹਾਇਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ।

PC–9122/N

L–28/2110

TEACHING OF HISTORY

[Paper–IV & V (xvi)]

(Semester–I)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. What do you mean by History? Discuss its objectives and importance in detail.

II. Discuss the role of History teacher towards the use and development of History.

SECTION—B

III. What do you mean by History Text Book? Write down its types and importance in detail.

IV. Define Lesson Planning. Write down the need for lesson planning in detail.

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write brief answers :

1. Nature of History.
2. Main principles of Curriculum.
3. Importance of Questioning as technique for teaching History.
4. Main qualities of a good History Text Book.
5. What are the main issues related to Curriculum of History?

PUNJABI VERSION

ਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਇਤਿਹਾਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

II. ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

III. ਇਤਿਹਾਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।

IV. ਪਾਠ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਪਾਠ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿਚ ਲਿਖੋ।

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਘੂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ :

1. ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸਰੂਪ।
2. ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤ।
3. ਇਤਿਹਾਸ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।
4. ਇਕ ਚੰਗੀ ਇਤਿਹਾਸ ਪਾਠ-ਪੁਸਤਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣ।
5. ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਖ ਵਿਵਾਦ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

PC–9128/N

L–28/2110

LIBRARY RESOURCES AND ART IN EDUCATION

Paper–VI

(Semester–I)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Define library. Write the importance of library in the society. 10

II. Explain different types of books and other reading material available in the library. 10

SECTION—B

III. Explain the importance of art in child development. 10

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

IV. What is exhibition? Explain the importance of exhibitions. 10

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Aims of library.
2. Cataloguing.
3. Meaning of art.
4. Concept of aesthetics.
5. Cultural festivals. (5×3=15)

PUNJABI VERSION

ਨੋਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਲਿਖੋ। 10

II. ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਅਤੇ ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਵਿਚ ਉਪਲੱਬਤ ਹੋਰ ਪੜ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਸਮਗਰੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

ਭਾਗ—B

III. ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਕਲਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

IV. ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕੀ ਹੈ? ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। 10

[P. T. O.

Scanned with CamScanner

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਲਾਇਬਰੇਰੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼।
2. ਕੈਟਾਲਾਗ ਬਣਾਉਣਾ।
3. ਕਲਾ ਦੇ ਅਰਥ।
4. ਸੁਹਜ ਗਿਆਨ ਦੀ ਧਾਰਨਾ।
5. ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤਿਉਹਾਰ।

(5×3=15)

PC–9129/N

L–28/2110

EXPERIENTIAL LEARNING

Paper–VII

(Semester–I)

Time : $1\frac{1}{2}$ Hours] [Maximum Marks : 35

Note : Attempt *one* question each from Section A & B carrying 10 marks each and the entire Section C consisting of 5 short answer type questions carrying 3 marks each.

SECTION—A

I. Define concept of Experiential Learning. Explain its issues and concerns.

OR

II. Describe role and responsibilities of headmasters for community in school matters.

SECTION—B

III. Elaborate the concept of education for life and its reflection in curriculum.

OR

IV. Describe main features of sensitising the students toward global warming.

SECTION—C

(Compulsory Question)

V. Write short notes on the following :

1. Meaning of Nai Talim
2. Role of parents in school matters
3. Any five effects of climate change
4. Any five features of value crisis
5. Any two principles of Experiential Learning

PUNJABI VERSION

ਟ : ਭਾਗ A ਅਤੇ B ਵਿਚੋਂ *ਇੱਕ-ਇੱਕ* ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 10 ਅੰਕ ਹਨ। ਭਾਗ C ਸਾਰਾ ਕਰੋ। ਇਸ ਵਿਚ 5 ਸੰਖੇਪ ਉੱਤਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ 3-3 ਅੰਕਾਂ ਦੇ ਹਨ।

ਭਾਗ—A

I. ਪ੍ਰਯੋਗਾਤਮਿਕ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਦਰਭਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

II. ਸਕੂਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਸਮੁਦਾਇ ਅਤੇ ਹੈਡਮਾਸਟਰਾਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—B

III. ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਅਤੇ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤਿਬਿੰਬ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਜਾਂ

IV. ਵਿਸ਼ਵੀ ਤਪਸ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਵੇਦਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਭਾਗ—C

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

V. ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ 'ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :

1. ਨਈ ਤਾਲੀਮ ਦੇ ਅਰਥ
2. ਸਕੂਲ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਮਾਂ-ਬਾਪ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ
3. ਜਲਵਾਯੂ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇ ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਭਾਵ
4. ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਸੰਕਟ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ
5. ਪ੍ਰਯੋਗਾਤਮਿਕ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਸਿਧਾਂਤ।

Scanned with CamScanner